

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **Hezké Jižní Město**, občanské sdružení, se sídlem Stříbrského 683/14, Praha 11, zastoupeného Mgr. Pavlem Černohousem, advokátem se sídlem Ve svahu 531/1, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 65, Praha 10, za účasti osob zúčastněných na řízení: 1) **SKANSKA Reality a. s.**, se sídlem Líbalova 1/2348, Praha 4, a 2) **Ateliér pro životní prostředí, o. s.**, se sídlem Ve svahu 531/1, Praha 4, zastoupeného Mgr. Pavlem Černohousem, advokátem se sídlem Ve svahu 531/1, Praha 4, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 12. 2008, čj. 500/2197/503 21/08, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 7. 2009, čj. 5 Ca 77/2009 - 52,

t a k t o :

- I. V řízení **se pokračuje.**
- II. Kasační stížnost **se zamítá.**
- III. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- V. Osoby zúčastněné na řízení **nemají právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze usnesením ze dne 2. 7. 2009, čj. 5 Ca 77/2009 - 52, zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného.

Podle městského soudu nebylo zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků ztěžováním přístupu k soudu. Městský soud uzavřel v souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2008, čj. 6 Ads 102/2008 - 65 (www.nssoud.cz), že žalobce, pokud hodlá být jako občanské sdružení aktivně činný, má si sám zajistit materiální prostředky pro prosazování svého cíle, a to v základní a pro samostatnou činnost nezbytné míře. Tento závěr nebyl ovlivněn ani tím, že žalobce podle svého tvrzení vybírá od svých členů mimořádné příspěvky v hodnotách tisíců korun, ale vede několik správních a soudních řízení, která jej finančně vyčerpávají. Městský soud uvedl, že by na celou situaci nahlížel jinak, pokud by soudní poplatek dosahoval z pohledu žalobce nepřiměřeně přísné výše, případně pokud by jeho aktuální finanční situace byla způsobena nepředpokládanou či nárazovou potřebou kumulace nezbytných kroků, jež by musel uskutečňovat. K tomu však v posuzované věci nedošlo. Rezignace žalobce na opatření si prostředků pro svou činnost nemůže znamenat, že by povinnost materiálního zajištění při prosazování jeho práv měla být automaticky přesouvána na stát. Městský soud proto uzavřel, že nedostatek finančních prostředků žalobce nemůže být v tomto konkrétním případě sám o sobě důvodem pro přiznání osvobození od soudních poplatků.

Žalobce (stěžovatel) brojil proti usnesení městského soudu kasační stížností. Městskému soudu vytkl, že napadené usnesení nereflektuje jeho konkrétní situaci a vůbec z ní nevychází. Uvedl, že v žádosti o osvobození od soudních poplatků poukázal na kumulaci různých řízení, která se týkají jednoho záměru a stěžovatel je musel absolvovat, aby dosáhl ochrany životního prostředí. Městský soud dostatečně neodůvodnil, proč dospěl k závěru, že tato skutečnost není dostatečným důvodem pro osvobození od soudních poplatků a ve svém odůvodnění se touto otázkou vůbec nezabýval. Dále stěžovatel namítl, že v případě rozhodnutí čj. 6 Ads 102/2008 - 65, se jednalo o odlišnou skutkovou situaci a argumentace tímto rozhodnutím není v jeho situaci přílehlavá. Žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků byla rozsahem požadované úlevy zásadně věcně odlišná, než jak tomu bylo v citovaném rozhodnutí, a soud proto posoudil stěžovatelovu žádost o osvobození od soudního poplatku nesprávně.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 12. 4. 2010, čj. 8 As 48/2009 - 80, rozhodl o přerušení řízení do rozhodnutí rozšířeného senátu tohoto soudu ve věci vedené u něj pod sp. zn. 1 As 70/2008. Rozšířený senát ve věci rozhodl usnesením ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 - 74. Senát rozhodující v této věci proto nejprve rozhodl o pokračování v řízení.

Poté Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Kasační stížnost není důvodná.

Hodnocení kasační stížnosti souvisí s posouzením majetkových a dalších poměrů stěžovatele jako právnické osoby zabývající se ochranou hodnot veřejného zájmu,

životního prostředí, veřejného zdraví a oprávněných zájmů rezidentů v souvislosti s rozhodováním orgánů veřejné správy, tedy zvážením podmínek pro osvobození od soudního poplatku podle § 36 odst. 3 s. ř. s.

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu se vyjádřil k výkladu § 36 odst. 3 s. ř. s. v usnesení ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 - 74 (www.nssoud.cz). Zdůraznil přitom, že § 36 odst. 3 s. ř. s. stanoví výjimku z obecného pravidla, podle kterého jsou účastníci zásadně povinni platit soudní poplatky. Pouze výjimečně mohou být od této povinnosti osvobozeni. Právnícká osoba žádající o osvobození od soudních poplatků musí prokázat, že fakticky nedisponuje prostředky formálně vlastněné někým jiným, resp. podrobně osvětlit všechny relevantní aspekty své činnosti a musí popsat, z čeho je její činnost financována a jak vysoké faktické náklady vyžaduje. Zakázáno je i zneužití práva a model fungování právnícké osoby nemůže být založený vědomě na tom, že určitý typ nákladů, s jejichž vynaložením je třeba vzhledem k činnosti počítat, bude vyloučen nastavením činnosti na setrávání bez dostatečných prostředků. Rozšířený senát shrnul, že „*při posuzování podmínek pro osvobození od soudních poplatků soud podle § 36 odst. 3 věty první s. ř. s. zkoumá, zda právnícká osoba má dostatečné prostředky. Pokud právnícká osoba vědomě uspořádá svoji činnost tak, aby dlouhodobě setrávala bez dostatečných finančních prostředků, ačkoli jejich vynakládání s vykonávanou činností je obvyklé a nezbytné, nelze takovou osobu zpravidla osvobodit od soudního poplatku ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s.*“.

Nejvyšší správní soud souhlasil se stěžovatelem, že ke každé žádosti o osvobození od soudních poplatků je nutno přistupovat individuálně a soud je povinen poměřovat všechna relevantní kritéria stanovená v § 36 odst. 3 s. ř. s. Individuální osvobození od soudních poplatků je procesním institutem, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Zároveň však Nejvyšší správní soud v souladu s názorem rozšířeného senátu připomíná, že ve vztahu k nedostatku prostředků stěžovatele zatěžuje břemeno tvrzení i důkazní břemeno.

Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudního poplatku neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají charakterizovat jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku. K otázce doložení nedostatku prostředků samotným žadatelem o osvobození od poplatků se Nejvyšší správní soud vyjádřil např. v usnesení ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004 - 50, (č. 537/2005 Sb. NSS), s tím, že „*povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.*“

V nyní posuzované věci stěžovatel svou nemajetnost nedoložil. Poukázal pouze na skutečnost, že je vyčerpán několika soudními a správními řízeními, které vede ve vztahu k lokalitě Milíčov. Soudu přitom sdělil, že žádost opírá o § 36 odst. 3 s. ř. s. Dodal také, že od svých členů „*samozřejmě vybírá mimořádné příspěvky v hodnotách tisíců korun*“.

Skutečnosti tvrzené stěžovatelem v žádosti o osvobození od soudních poplatků mohly jen stěží naplnit jeho břemeno tvrzení v rozsahu, který by umožnil žádosti vyhovět,

tím méně pak naplnily břemeno důkazní. S výjimkou v zásadě obecných tvrzení se stěžovatel ke své konkrétní finanční a majetkové situaci příliš nevyjádřil. Městský soud proto nepochybil, pokud stěžovatele od soudního poplatku byť i jen částečně neosvobodil. Osvobození od soudních poplatků záleží na úvaze soudu (srov. zákonnou dikci užitou v § 36 odst. 3 s. ř. s.), která je založena především na posouzení materiálních možností stěžovatele, resp. jeho zdrojů, nikoliv na jeho formálním postavení právnické osoby sledující ochranu veřejných hodnot.

Současně nelze městskému soudu vytknout, že dostatečně nezohlednil konkrétní situaci stěžovatele. Městský soud přezkoumatelně a logicky vyložil, proč stěžovatel nesplnil podmínky pro přiznání dobrodiní podle § 36 odst. 3 s. ř. s. Stěžovatel namítl a prokazoval svoji nemajetnost pouze uvedením několika řízení, která k lokalitě Milíčov vede. Jiná tvrzení a důkazy o své nemajetnosti městskému soudu nepředložil. Městský soud se pak ve svém odůvodnění nutně pohyboval na úrovni obecnosti odpovídající míře podrobnosti žádosti stěžovatele.

Nejvyšší správní soud neshledal usnesení městského soudu nezákonným, proto kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Procesně neúspěšný stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti; procesně úspěšnému žalovanému náklady řízení o kasační stížnosti nad rámec jeho běžné úřední činnosti podle obsahu spisu nevznikly; osoby zúčastněné na řízení nemají právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1, 5 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. července 2010

JUDr. Jan Passer
předseda senátu